

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Wiśniewska (spr.)

Sędziowie: SO Małgorzata Radomska-Stęplewska

SO Danuta Silska

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku J. B.

o wpis prawa własności

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego w Szamotułach

z dnia 18 listopada 2016 roku

sygnatura akt DZKW/(...), KW (...)

postanawia:

oddalić apelację.

/-/Małgorzata Radomska-Stęplewska /-/Małgorzata Wiśniewska /-/Danuta Silska

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 6 września 2016 r., DZKW/(...), J. B. domagał się wpisu w księdze wieczystej Kw (...) w dziale II prawa własności na swoją rzecz. Do wniosku dołączono: kopię umowy przeniesienia własności z dnia 22.05.2000 r. sporządzoną w Kancelarii Notarialnej notariusza E. W. (k. 90-96), kopię aktu notarialnego – protokołu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. (sporządzonego przed notariuszem E. W., k. 97-99), kopię umowy darowizny udziałów w spółce (...) sp. z o.o. z dnia 30.06.2014 r. (k. 100), „protokół przekazania majątku spółki (...) w likwidacji” z dnia 15.07.2015 r. (k. 110-111) oraz wypis aktu notarialnego – „oświadczenia” z dnia 26.08.2016 r., sporządzonego przed notariuszem E. W. w kancelarii notarialnej w S. – Rep.(...) i odpis zarządzenia referendarza sądowego (...) Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego P. z dnia 20.05.2016 r., sygn.. akt (...).KRS (...) (k. 113-114).

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2018 r. wydanym w sprawie (...), KW (...) Sąd Rejonowy w Szamotułach oddalił wniosek (pkt 1.) oraz obciążył wnioskodawcę kosztami postępowania (pkt 2.).

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy podał, że w dziale II księgi wieczystej (...)wpisana jest jako właściciel nieruchomości spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w B.. Na podstawie sprawdzenia na stronie internetowej (...) Sąd Rejonowy ustalił, że spółka ta została wykreślona z rejestru przedsiębiorców w dniu 22.10.2015 r. (postanowienie w tym przedmiocie uprawomocniło się w dniu 7.11.2015 r.).

Sąd Rejonowy odwołał się w rozważaniach do przepisów art. 626⁸ § 2 k.p.c. oraz art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. Nr 124 poz. 1361 z 2001 r.).

Sąd wskazał, że obecnie wpisany w księdze wieczystej nr (...) właściciel nieruchomości - (...) spółka z o.o. z siedzibą w B. uzyskał własność objętej tą księgą nieruchomości na podstawie umowy o przeniesienie własności sporządzonej w dniu 22 maja 2000 r. przed notariuszem E. W. w Kancelarii Notarialnej w S.. Zgodnie z treścią art. 158 k.c. umowa zobowiązująca do przeniesienia własności nieruchomości, a także umowa przenosząca własność nieruchomości, zawarta w wyniku wykonania istniejącego uprzednio zobowiązania, powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. Jest to przepis bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że niedochowanie wymaganej formy tej czynności skutkuje jej bezwzględną nieważnością - art. 58 § 1 k.c. Z tego powodu Sąd Rejonowy uznał, że dołączony do wniosku „protokół przekazania majątku Spółka (...) w likwidacji” z dnia 15 lipca 2015 r., choć zaopatrzony w notarialne potwierdzenie podpisów, nie może stać się podstawą wpisu prawa własności nieruchomości w nim wymienionych na czyjąkolwiek rzecz. Czynność ta, jako sprzeczna z treścią art. 158 k.c., zgodnie z art. 58 § 1 k.c. jest nieważna, przynajmniej w części, w jakiej dotyczy przeniesienia własności nieruchomości.

Sąd Rejonowy zauważył, że wymaganiom co do formy czynności prawnych wnioskodawca zapewne chciał zadośćuczynić, składając - w formie aktu notarialnego - w dniu 26 sierpnia 2016 r. „oświadczenie” niejako potwierdzające przeniesienie własności nieruchomości opisanych we wskazanym wyżej „protokole”. Jednak, w ocenie Sądu I instancji, również i ten dokument nie może stać się podstawą dokonania żądanego przez wnioskodawcę wpisu. Sąd miał bowiem na uwadze, że w dniu 22 października 2015 r. (...) spółka z o.o. z siedzibą w B. została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego. Wnioskodawca (jedyne współnik spółki, a także jej likwidator) do tej daty nie rozporządził mieniem pozostałym po wykreślonej z Rejestru spółce, w tym m.in. nieruchomością objętą księgą wieczystą Kw (...).

W tej sytuacji, zdaniem Sądu Rejonowego, w sprawie znajdował zastosowanie przepis art. 25e ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 687 tekst jednolity), który dodany został ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1924) i wszedł w życie 1 stycznia 2015 r. (art. 6 ustawy). Przepis ten stanowi, że Skarb Państwa nieodpłatnie nabywa z mocy prawa z chwilą wykreślenia z Rejestru mienie pozostałe po wykreślonym z Rejestru podmiocie, którym wcześniej nie rozporządził właściwy organ.

Oznacza to, że przedmiotowa nieruchomość z chwilą wykreślenia (...) sp. z o.o. z Krajowego Rejestru Sądowego z mocy prawa stała się własnością Skarbu Państwa. W takiej zaś sytuacji sporządzone następnie oświadczenie wnioskodawcy (w dniu 26 sierpnia 2016 r.) jest bezskuteczne i nie może być podstawą ujawnienia w księdze wieczystej prawa własności na jego rzecz.

Z przedstawionych względów Sąd Rejonowy oddalił wniosek (art. 626⁹ k.p.c.). Jako podstawę prawną orzeczenia o kosztach postępowania Sąd Rejonowy wskazał art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od postanowienia wywiódł wnioskodawca.

Apelujący zaskarżył orzeczenie w całości, zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1. naruszenie przepisów:

a) art. 58 § 1 k.c. i art. 158 § 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy nie znajdują one zastosowania do podziału między współników majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli, bowiem przeniesienie prawa własności w wyniku likwidacji spółki kapitałowej nie jest zbyciem tego majątku ani wykonaniem zobowiązania opartego o stosunek zobowiązaniowy o charakterze cywilnoprawnym, stąd też niedopuszczalne jest zastosowanie wskazanych przepisów w zaistniałym na gruncie niniejszej sprawy stanie faktycznym,

b) art. 31 ust. 1 u.k.w.h. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że dokumenty stanowiące załączniki do wniosku mimo formy i treści spełniającej wymogi wskazane w rzeczonym przepisie nie stanowią podstawy wpisu prawa własności do księgi wieczystej,

c) art. 272, art. 282 § 2, a także art. 286 § 1-3 k.s.h. poprzez ich niezastosowanie, które to uchybienie w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania przez Sąd I instancji istoty sprawy poprzez zaniechanie zbadania materialnoprawnej podstawy żądania wnioskodawcy,

d) art. 25e ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym z dnia 20 sierpnia 1997 roku poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy nie znajduje on zastosowania w niniejszej sprawie,

e) art. 626⁸ § 2 k.p.c., poprzez zaniechanie zbadania wszystkich dokumentów stanowiących załączniki do wniosku wnioskodawcy, które to uchybienie skutkowało błędnym przyjęciem, że protokół przekazania majątku w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi oraz oświadczenie o przekazaniu nieruchomości w formie aktu notarialnego nie stanowią podstawy wpisu prawa własności do księgi wieczystej;

2. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału, polegającą na przyjęciu, że wnioskodawca nie rozporządził mieniem pozostałym po wykreślonej z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 7 listopada 2015 roku Spółce (...) spółka ograniczoną odpowiedzialnością, podczas gdy „rozporządzenie mieniem” w postaci nieruchomości, której dotyczy wnioski o wpis prawa własności do księgi wieczystej według treści przepisów art. 25e ust. 1 u.k.r.s. miało miejsce, bowiem przeniesienie prawa własności w wyniku likwidacji spółki kapitałowej nie jest zbyciem tego majątku ani wykonaniem zobowiązania opartego o stosunek zobowiązaniowy o charakterze cywilnoprawnym.

Apelujący wniósł o:

I. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez dokonanie wpisu prawa własności na rzecz wnioskodawcy w dziale II księgi wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy wS. KW (...), bądź też nakazanie Sądowi I instancji dokonanie wpisu prawa własności na rzecz wnioskodawcy w dziale II księgi wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w S. KW (...),

II. ewentualnie, w razie stwierdzenia, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy wskutek zaniechania zbadania materialnoprawnej podstawy żądania wniosku, uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik apelującego podkreślił, że przepisami szczególnymi, określającymi podział między współników majątku spółki w wykonaniu czynności likwidacyjnych, są przepisy ustawy z dnia 15.09.2000 r. kodeks spółek handlowych (Dz.U. 2000 Nr 94, poz. 1037, tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.; dalej: k.s.h.). Rozwiązanie spółki następuje po przeprowadzeniu likwidacji, z chwilą wykreślenia spółki z rejestru (art. 272 i nast. k.s.h.). Zgodnie z art. 282 § 2 k.s.h., likwidatorzy powinni zakończyć interesy bieżące spółki, ściągnąć wierzytelności, wypełnić zobowiązania i upłynnić majątek spółki (czynności likwidacyjne). W wykonaniu czynności likwidacyjnych likwidator powinien dokonać podziału majątku pozostałego po zaspokojeniu wierzytelności spółki. Zgodnie z art. 286 § 1-3 k.s.h., podział między współników majątku pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od daty ogłoszenia o otwarciu likwidacji i wezwaniu wierzyciela, a majątek ten dzieli się między współników w stosunku do ich udziałów. Wnioskodawca był jedynym współnikiem likwidowanej spółki. Okoliczność zbycia udziałów w drodze umowy darowizny została zgłoszona sądowi rejestrowemu, dokonano również wymaganego prawem ogłoszenia o wpisie jedynego współnika do Monitora Sądowego i Gospodarczego. Okoliczności te zostały wykazane dokumentami stanowiącymi załącznik do wniosku o wpis, których Sąd Rejonowy nie poddał analizie.

Zdaniem apelującego, Sąd Rejonowy nie dokonał analizy treści przepisów regulujących przebieg czynności likwidacyjnych oraz przepisów regulujących możliwość zbywania nieruchomości przez likwidatora i błędnie przyjął,

że jedyną czynnością pozwalającą na dokonanie wpisu prawa własności w księdze wieczystej jest umowa – nie wskazując, o jaką umowę chodzi. W jego ocenie, nie jest konieczne, aby wspólnicy zawierali z likwidatorem umowę zobowiązującą do przeniesienia własności nieruchomości w formie aktu notarialnego, wobec czego przepis art. 158 § 1 k.c. nie znajduje zastosowania do przekazania majątku spółki w wykonaniu czynności likwidacyjnych, i to przekazania tegoż majątku jednemu wspólnikowi, który wniósł do spółki wkład niepieniężny w postaci nieruchomości objętej wnioskiem wnioskodawcy.

Apelujący podniósł, że podział majątku pomiędzy wspólników może nastąpić nie tylko poprzez wypłatę określonej kwoty pieniężnej. Zadośćuczynienie roszczeniu wspólników o wypłatę kwoty likwidacyjnej może mieć miejsce tak poprzez wypłatę kwoty pieniężnej, jak i w drodze wydania określonego świadczenia niepieniężnego, jeżeli zgodę na to wyrazi wspólnik (arg.ex art. 453 k.c.). W doktrynie i orzecznictwie jednolicie przyjmuje się dopuszczalność przekazania majątku wspólnikom w wykonaniu czynności likwidacyjnych in natura. Wnioskodawca nie mógł dokonać podziału majątku pomiędzy wspólników w drodze czynności prawnej w postaci zbycia nieruchomości, której dotyczy niniejszy wniosek, bowiem - po pierwsze - wspomniane uregulowania dotyczą wyłącznie czynności „zbycia” przedmiotów majątkowych w celu upłynnienia majątku spółki, a ponadto - majątek spółki mógł zostać podzielony w sposób, w jaki wspólnicy uznają za celowy - między innymi poprzez przekazanie nieruchomości na ich rzecz. Wnioskodawca, wobec podjęcia uchwały o podziale majątku in natura, nie mógł dokonać zbycia nieruchomości w drodze czynności prawnej w postaci umowy sprzedaży, zamiany, darowizny ani innej umowy zobowiązującej do przeniesienia własności nieruchomości. Likwidator dokonał przekazania majątku pomiędzy wspólników, a jedyny wspólnik likwidowanej spółki na taki podział majątku i zadośćuczynienie roszczenia o wypłatę kwoty likwidacyjnej wyraził zgodę. Uchwała o podziale majątku została dokonana w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym, a oświadczenie o przekazaniu majątku Spółki w wykonaniu czynności likwidacyjnych zostało złożone w formie aktu notarialnego, w którym likwidator jednoznacznie przekazał majątek Spółki jednemu wspólnikowi. Te oświadczenia stanowią, zdaniem apelującego, podstawę wpisu do księgi wieczystej, stosownie do treści przepisu art. 31 ust. 1 u.k.w.h.

Apelujący podniósł, że przeniesienie prawa własności w wyniku likwidacji spółki kapitałowej nie jest zbyciem tego majątku ani wykonaniem zobowiązania opartego o stosunek zobowiązaniowy o charakterze cywilnoprawnym. Skoro tak, to nie można przyjąć, by w okolicznościach sprawy miały znaleźć zastosowanie przepisy art. 58 § 1 oraz art. 158 § 1 k.c. Nie można też przyjmować, by „rozporządzenie”, o którym stanowi art. 25e ust. 1 u.k.r.s., mogło nastąpić w wyniku zawarcia umowy, jak nietrafnie przyjmuje Sąd I instancji.

Apelujący podkreślił, że ratio legis przepisów art. 25e u.k.r.s. obejmuje sytuacje, w których po wykreślonych przed laty podmiotach pozostaje majątek, co do którego brak jest ujawnionych właścicieli, a które jedynie formalnie były wpisane do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Sytuacja taka nie ma w niniejszej sprawie miejsca. Przyjęcie odmiennej interpretacji prowadziłoby do wyzucia wnioskodawcy z prawa własności, które zostało mu konstytucyjnie zagwarantowane, bez odszkodowania, które według treści ustawy zasadniczej musi przysługiwać.

Z ostrożności pełnomocnik wskazał, że wniosek wnioskodawcy w wpis prawa własności w księdze wieczystej winien zostać uwzględniony również w razie uznania za trafny poglądu zaprezentowanego przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 26 maja 1936 r. (sygn. akt C II 331/36, OSN 1937, Nr 1, poz. 39), zgodnie z którym majątek spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ujawniony dopiero po zakończeniu postępowania likwidacyjnego i po wykreśleniu spółki z rejestru handlowego, a nie objęty likwidacją, należy do wspólników.

Zdaniem apelującego, Sąd I instancji nie dokonał analizy stanu prawnego w stopniu umożliwiającym rozpoznanie wniosku wnioskodawcy, a w konsekwencji nie rozpoznał istoty sprawy (przez pominięcie zasad likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz podziału jej majątku w wykonaniu czynności likwidacyjnych przewidzianych przez przepisy k.s.h.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Jak wynika z treści księgi wieczystej (...) (wcześniej: Kw nr (...) w C.), w dziale II tej księgi wieczystej wpisana jest jako właściciel nieruchomości spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w B.. Wnioskodawca domagał się wpisania w miejsce tej spółki w dziale II księgi wieczystej (...) na podstawie dokumentów załączonych do wniosku o wpis.

Niekwestionowane było w apelacji ustalenie Sądu I instancji, że (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. (KRS nr (...)) - ujawniona w dziale II księgi wieczystej nr (...) - utraciła swój byt prawny w dniu 7 listopada 2015 r., tj. z chwilą uprawomocnienia się postanowienia sądu rejestrowego z dnia 22 października 2015 r. w przedmiocie wykreślenia rzeczowej spółki z Rejestru Przedsiębiorców (art. 694⁽⁴⁾ § 2 k.p.c. w zw. z art. 272 k.s.h.). Okoliczność tę potwierdzają ogólnie dostępne dane ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym ([https://\(...\)](https://(...))). Powyższe wynika również z uzasadnienia zarządzenia referendarza sądowego (...) Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego P. z dnia 20 maja 2016 r., sygn. akt (...) KRS (...), którego kopię przedłożył wnioskodawca (k. 113-114 akt).

Nie budzi również wątpliwości, że po likwidacji (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. i po jej prawomocnym wykreśleniu z Rejestru Przedsiębiorców pozostał majątek, który stanowi nieruchomość zapisana w księdze wieczystej nr (...).

Uzasadniając wniosek o wpis J. B. wskazywał, że po zaspokojeniu wierzycieli, stosownie do treści art. 286 k.s.h., dokonano podziału pozostałego majątku spółki. W konsekwencji J. B., będąc jedynym współnikiem spółki (...) sp. z o.o. w likwidacji oraz jej likwidatorem, na mocy protokołu z dnia 15 lipca 2015 r. dokonał (działając jako likwidator) przekazania pozostałego majątku tej spółki (nieruchomości zapisanych w księgach wieczystych nr (...)) na swoją rzecz (jako współnika). Podpisy złożone pod tym protokołem zostały w dniu 26 sierpnia 2016 r. poświadczone przez notariusza E. W. (Rep. (...) - k. 112). Obok powyższego dokumentu do wniosku o wpis dołączono również akt notarialny sporządzony w dniu 26 sierpnia 2016 r. (Rep. (...) - k. 108), zawierający oświadczenie J. B. występującego jako „jeden z współników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji z siedzibą w B.” w przedmiocie sporządzenia w dniu 15 lipca 2015 r. protokołu przekazania majątku rzeczowej spółki (ww. nieruchomości) między współników w wykonaniu czynności likwidacyjnych; jednocześnie J. B. wyraził zgodę na taką formę rozliczeń ze spółką. Z kolei występując jako likwidator tej spółki, we wspomnianym akcie notarialnym J. B. złożył oświadczenie o przekazaniu jednemu współnikowi wskazanego w protokole majątku spółki. Zdaniem apelującego, czynności objęte ww. dokumentami były wystarczające, by dokonać wpisu własności w księdze wieczystej nr (...) na jego rzecz.

O ile w doktrynie brak jest jednomyślności w zakresie dopuszczalności dokonania rozliczenia ze współnikami spółki poprzez przyznanie im składników majątku likwidowanej spółki, to jednak dominuje stanowisko opowiadające się za możliwością takiej formy rozliczeń. Zdaniem A. Szajkowskiego i M. Tarskiej ([w:] Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja, Komentarz KSH, t. II, 2005, s. 893, Nb 13, pkt 3) oraz A. Kidyby ([w:] Kidyba, Komentarz KSH, t. I, 2013, s. 1268 oraz t. II, 2013, s. 1005), dopuszczalne jest dokonanie podziału pomiędzy współników (albo akcjonariuszy) majątku spółki in natura, co jednak może nastąpić wyłącznie za ich jednomyślną zgodą. Podobnie R. Kowalkowski, [w:] M. Ożóg, Koźma, Ożóg, Komentarz KSH, 2012, s. 1047, Nb 5 oraz R. Pabis ([w:] Pabis, Spółka z o.o., 2006, s. 580, Nb 5 oraz [w:] Bieniak i in., Komentarz KSH, 2012, s. 987–988, Nb 5), którzy jednak nie zajęli stanowiska co do tego, czy uzgodnienia, o których mowa, wymagają jednomyślności współników albo akcjonariuszy. Sąd Okręgowy w składzie niniejszym przychylił się do powyższego dominującego poglądu.

Sąd odwoławczy zwraca jednak uwagę, że kodeks spółek handlowych nie określa wprost formy, w jakiej powinno nastąpić nieodpłatne przekazanie współnikowi po zaspokojeniu wierzycieli nieruchomości stanowiącej składnik majątku likwidowanej spółki in natura. W tej sytuacji należy uznać, że poprzez odesłanie zawarte w art. 2 k.s.h. odpowiednie zastosowanie w przypadku przekazywania składnika majątku spółki, jakim jest nieruchomość, znajdują przepisy kodeksu cywilnego. Umowy zobowiązujące do przeniesienia własności nieruchomości (art. 155 § 1 k.c.) oraz umowy przenoszące własność nieruchomości w wykonaniu istniejącego uprzednio zobowiązania wymagają formy

notarialnej dla wywołania skutku w postaci przeniesienia własności, zgodnie z art. 158 k.c. Nie można przyjmować, by przeniesienie własności nieruchomości z podmiotu prawa, jakim jest spółka handlowa na wspólnika (inny podmiot prawa) mogło się dokonać poprzez czynności, które nie przybierają formy aktu notarialnego. Uchybiałoby to podstawowej regule obrotu nieruchomościami, która obowiązuje w polskim porządku prawnym.

Złożony przez wnioskodawcę akt notarialny z dnia 26 sierpnia 2016 r. (Rep. (...)) warunek ten (co do formy czynności) spełnia, ale - z uwagi na datę jego sporządzenia - zawarte w nim oświadczenie J. B., występującego jako „likwidator” spółki (...) sp. z o.o. w likwidacji nie mogło być ważne i skuteczne.

Skoro bowiem z dniem 7 listopada 2015 r. uprawomocniło się postanowienie o wykreśleniu spółki (...) sp. z o.o. z Krajowego Rejestru Sądowego (KRS), to po tej dacie nie mogły być przedsięwzięte ważne żadne czynności związane z rozdysonowaniem jej majątku. Oświadczenie stanowiące czynność przekazania majątku spółki wspólnikowi in natura mogło być ważne i skutecznie złożone tylko do momentu wykreślenia spółki z KRS, a więc do momentu istnienia tego podmiotu, wyznaczającego cezurę czasową dla działania organów spółki. Z uwagi na to, że akt notarialny z dnia 26 sierpnia 2016 r., mający przenosić własność m.in. nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej nr (...) na wnioskodawcę, został dokonany już po wykreśleniu spółki-właściciela z KRS (7 listopada 2015 r.), a więc po utracie przez nią bytu prawnego, nie mógł wywrzeć żadnego skutku materialnoprawnego. Stanowił czynność podjętą względem prawa majątkowego należącego w dacie dokonania czynności do innego podmiotu prawa.

Powyższe wynika wprost z aktualnego brzmienia art. 25e ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 687 ze zm.), który stanowi, że Skarb Państwa nabywa nieodpłatnie z mocy prawa mienie pozostałe po wykreślonym z Rejestru podmiocie, bez względu na przyczynę wykreślenia, którym nie rozporządził przed wykreśleniem właściwy organ, z chwilą wykreślenia z Rejestru. W konsekwencji oświadczenie złożone przez J. B. w dniu 26 sierpnia 2016 r., pomimo zachowania formy notarialnej, nie spowodowało skutków prawnych w postaci przejścia własności na wnioskodawcę, wobec skutków prawnych powstałych z mocy art. 25e ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym z momentem wykreślenia z Rejestru (...) sp. z o.o. z siedzibą w B..

Z kolei sam protokół z dnia 15 lipca 2015 r., a więc sporządzony jeszcze przed wykreśleniem spółki z KRS, właśnie z uwagi na niezachowanie formy aktu notarialnego (art. 158 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h.) nie mógł doprowadzić do skutecznego przeniesienia prawa własności nieruchomości likwidowanej spółki na rzecz jedyne go wspólnika (art. 58 § 1 k.c.). Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska apelującego, że art. 58 § 1 k.c. i art. 158 § 1 k.c. nie znajdują zastosowania do podziału między wspólników majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozostałego po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli; nie ma podstaw, by tego rodzaju obrót nieruchomościami wyłączyć spod działania wskazanych norm ogólnych. Nie zawierają takiego wyłączenia normy art. 272, art. 282 § 2, a także art. 286 § 1-3 k.s.h. Złożenie protokołu z dnia 15 lipca 2015 r. nie było więc wystarczające do uwzględnienia wniosku i odmowa wpisu na podstawie tego protokołu nie prowadziła do naruszenia art. 31 ust. 1 u.k.w.h.

Odnosząc się do wywodów interpretacyjnych pełnomocnika apelującego w zakresie normy wyrażonej w art. 25e ust. 1 ustawy o KRS, Sąd Okręgowy zauważa, że do dnia 31 grudnia 2014 r. (tj. przed dodaniem art. 25e ustawy o KRS, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2015 r. - art. 6 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o KRS oraz niektórych innych ustaw /Dz.U. z 2014 r. poz. 1924/), wobec istnienia luki w prawie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowano pogląd, zgodnie z którym w sytuacji, w której po wykreśleniu z rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ujawniony zostanie majątek spółki nieobjęty uprzednio likwidacją, dopuszczalne było ustanowienie likwidatora w celu dokończenia likwidacji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 143/06). Sąd Najwyższy uzasadniając swoje stanowisko wskazywał, że nieobjęcie części majątku spółki postępowaniem likwidacyjnym oznaczało, że formalne jego zakończenie było przedwczesne i wymagało kontynuacji przez ponowne powołanie likwidatora. Jako podstawę prawną dla takiej decyzji sądu rejestrowego stanowił, zdaniem Sądu Najwyższego, stosowany w drodze analogii art. 170 k.s.h. przewidujący możliwość wszczęcia postępowania wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji. Sąd Najwyższy przyjął, że skoro ustawa dopuszcza prowadzenie postępowania likwidacyjnego wobec takiej spółki w organizacji, a więc wobec tworu prawnego, który

nie zdołał uzyskać osobowości prawnej, to możliwe jest również wszczęcie takiego postępowania w celu dokończenia likwidacji majątku spółki zarejestrowanej, pozostałego po formalnie zakończonym postępowaniu likwidacyjnym i wykreśleniu jej z rejestru, mimo że w trakcie likwidacji pominięto część majątku tej spółki. Sąd Najwyższy jednocześnie kategorię wypowiedział się przeciwko stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonemu w orzeczeniu z dnia 26 maja 1936 r., C II 331/36 (do którego obecnie odwołuje się również apelujący), że majątek spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ujawniony dopiero po zakończeniu postępowania likwidacyjnego i po wykreśleniu spółki z rejestru handlowego, a nieobjęty likwidacją, należy do wspólników. Zdaniem Sądu Najwyższego, przedwojenne stanowisko nie znajdowało oparcia w ustawie, gdyż zarówno kodeks handlowy, jak i kodeks spółek handlowych nie przewidywały przejścia ex lege w takiej sytuacji wprost majątku spółki na rzecz jej wspólników. Tym bardziej Sąd Najwyższy wykluczył przejście pochodne. Sąd Najwyższy zauważył, że przyjęcie poglądu, iż nieobjęty postępowaniem likwidacyjnym majątek przechodzi bezpośrednio na byłych wspólników mogłoby prowadzić do nadużyć przez zatajanie w tym postępowaniu majątku i działanie w ten sposób na szkodę wierzycieli.

Jeśli chodzi o stanowisko wyrażone w uchwale z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 143/06, uznać należy, że z dniem 1 stycznia 2015 r. utraciło ono aktualność w części dotyczącej postępowania w przypadku ujawnienia mienia spółki po jej likwidacji i po wykreśleniu z rejestru. W obecnym stanie prawnym kwestia ta została wprost uregulowana w art. 25e ustawy o KRS. Zgodnie z ust. 1 tego przepisu, Skarb Państwa nabywa nieodpłatnie z mocy prawa mienie pozostałe po wykreślonym z Rejestru podmiocie, bez względu na przyczynę wykreślenia, którym nie rozporządził przed wykreśleniem właściwy organ, z chwilą wykreślenia z Rejestru.

Jak podkreślano w uzasadnieniu do projektu ustawy nowelizującej z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o KRS oraz niektórych innych ustaw /Dz.U. z 2014 r. poz. 1924; druk sejmowy Sejmu RP VII kadencji nr 2816 z 9.09.2014 r./, takie unormowanie miało zapobiegać powstaniu trudnej do zaakceptowania sytuacji, w której mienie należące do podmiotów, które utracą zdolność prawną, stałoby się wskutek tego mieniem niczym (powstawałby stan próżni prawnej); wprost wskazywano na problem własności nieruchomości po wykreśleniu podmiotu z Rejestru. Regulacja ta, zgodnie z założeniami ustawodawcy wyrażonymi w uzasadnieniu do projektu ustawy z 28 listopada 2014 r., dotyczy nie tylko przypadku, gdy do ustania bytu prawnego spółki dochodzi w związku z postępowaniem wszczętym na podstawie art. 25a ust. 1 ustawy o KRS, ale w każdym przypadku, gdy po utracie bytu prawnego spółki ujawnił się jej majątek. Przyjęto, że tak w odniesieniu do podmiotów nieprzerejestrowanych do KRS, jak i w odniesieniu do podmiotów z KRS wykreślonych, zachodzić będzie następstwo prawne Skarbu Państwa, który będzie nieodpłatnie nabywał z mocy prawa własność i inne prawa majątkowe.

Zgodnie przy tym z art. 25e ust. 2 ww. ustawy, Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność z nabytego mienia za zobowiązania podmiotu wykreślonego z Rejestru; dotyczy to także praw udziałowych wspólników, których wymieniono w ust. 3 art. 25e. Dodatkowe ograniczenie, tym razem temporalne, wynika z art. 25e ust. 4, zgodnie z którym roszczenia wierzycieli oraz osób, o których mowa w ust. 3 (m.in. wspólników), wygasają, jeżeli nie będą dochodzone przeciwko Skarbowi Państwa w terminie roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa (por. Tomasz Szczerowski, Nowe kompetencje i obowiązki sądu rejestrowego [w:] MOP 2015, Nr 5, str. 233, Legalis).

Odnosząc się do zarzutu apelującego, że przepis art. 25e ust. 1 ustawy o KRS według interpretacji przejętej przez Sąd Rejonowy narusza konstytucyjną gwarancję ochrony prawa własności, Sąd Okręgowy zwraca uwagę, w ust. 3 art. 25e ustawodawca zapewnił osobom, które roszczą sobie jakiegokolwiek prawa do składników mienia wykreślonej spółki przejętych przez Skarb Państwa, w tym wspólnikom, możliwość dochodzenia przysługujących im praw; roszczenia wierzycieli oraz osób, o których mowa w ust. 3 art. 25e ustawy o KRS, wygasają dopiero, jeżeli nie będą dochodzone przeciwko Skarbowi Państwa w terminie roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa (ust. 4 art. 25e). Nie ma przy tym wątpliwości, uwzględniając normę art. 25e ustawy, że nabycie przez Skarb Państwa obejmuje również nieruchomości stanowiące majątek spółki wykreślonej z Rejestru.

W konsekwencji powyższych rozważań Sąd Okręgowy nie stwierdził także zarzucanego przez apelującego naruszenia art. 626⁸ § 2 k.p.c., które miało polegać na zaniechaniu zbadania wszystkich dokumentów stanowiących załączniki do wniosku wnioskodawcy i błędnym przyjęciu, że protokół przekazania majątku w formie pisemnej z podpisami

notarialnie poświadczonymi oraz oświadczenie o przekazaniu nieruchomości w formie aktu notarialnego nie stanowią podstawy wpisu prawa na rzecz wnioskodawcy.

Zaskarżone postanowienie odpowiada prawu, wobec czego Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Małgorzata Radomska-Stęplewska Małgorzata Wiśniewska Danuta Silska